

O. BONAVENTURA SMOLKA ofm

PODSTAWY BIBLIJNO-EKLEZJOLOGICZNE FORMACJI KAPŁAŃSKIEJ W WIERZE

1. Wiara w Starym Testamencie
2. Chrystocentryczny aspekt wiary Nowego Przymierza
3. Eklezjalny wymiar wiary człowieka
4. Formacja kapłańska a wiara wg "Pastores dabo vobis"

Sobór watykański II w dekrete o formacji kapłańskiej uczy: *przy reorganizacji studiów kościelnych na to głównie należy zwracać uwagę, aby lepiej powiązać ze sobą nauki filozoficzne i teologiczne, dzięki czemu zmierzałyby one harmonijnie do coraz lepszego otwierania umysłów na tajemnicę Chrystusa, która przenika całą historię rodzaju ludzkiego, wywiera nieustanny wpływ na Kościół i działa głównie poprzez postługę kapłańską. Aby ta wizja była przekazywana alumnom od początku kształcenia, należy studia teologiczne rozpocząć od kursu wstępnego trwającego przez odpowiedni okres czasu. W tej fazie studiów należy tak przedstawić tajemnicę zbawienia, żeby alumni zorientowali się co do sensu studiów kościelnych, ich porządku oraz celu duszpasterskiego i żeby zarazem doznawali pomocy do oparcia swego całego życia na wierze i przepojenia go wiarą oraz utwierdzali się w powołaniu realizowanym przez oddanie się osobiste i z weselem ducha* (DFK 14). Natomiast w dokumencie dotyczącym przygotowania wychowawców w seminariach, wydanym przez Kongregację d/s Wychowania Katolickiego, spotykamy się ze stwierdzeniem, że *przedmiot i cel formacyjnej działalności seminarium mogą być zrozumiałe tylko w świetle wiary*¹. Stąd też zauważamy, że problematyka wiary w Boga nie tylko w dalszym ciągu jest aktualna w kręgach osób świeckich, lecz stanowi podstawę formacji osób, którym w sposób szczególny została powierzona "Wielka Tajemnica Wiary"

Duch czasów nam współczesnych z jednej strony naznaczony racjonalizmem, usilnym dążeniem za poznawaniem rzeczy nowych, nie sprzyja refleksji człowieka o prawdach nadprzyrodzonych, w istocie swej wykraczających poza ramy ludzkiego rozumu i poznania. Z drugiej zaś, ten sam człowiek, szuka źródeł swej tożsamości, sensu ostatecznego powołania, celu życia. To wielokrotnie prowadzi mimo wszystko do zatrzymania się w obliczu prawd, które jedynie wtedy mogą stać się przedmiotem ludzkiego doświadczenia, gdy kieruje nimi właśnie wiara w Boga oraz wpływająca z niej nadzieja i miłość.

Rzeczywistość ta doświadczana jest także przez osoby żyjące w stanie duchowym. Rośnie więc potrzeba stałej formacji ducha kapłańskiego w wierze oraz w tych wartościach, dzięki którym człowiek zdolny będzie do rozpoznania obecności Bożej w świecie, oraz nieustannie realizującego się eschatologicznego wymiaru jego życia.

¹ Kongregacja d/s Wychowania Katolickiego (dla seminariów i instytucji wychowawczych), *Wskazania dotyczące przygotowania wychowawców w seminariach*, Rzym 1993, nr 26.

Ażeby jednak w sposób integralny dopatrzeć się pryncypialnych wartości które wnosi ze sobą formacja wiary w życiu kapłańskim, należy dokonać analizy jej charakteru historiozbowczego w dziejach Starego i Nowego Testamentu, a także wybitnie eklezyjalnego, którego podstawą jest wspólnota, w której wciąż odnawia się i aktualizuje tajemnica odkupienia człowieka.

1. Wiara w Starym Testamencie

Najgłębszy sens wiary Starego Testamentu, wyraża pojęcie *aman* zawierzyć komuś w sposób absolutny. Odnosiło się ono przede wszystkim do postawy człowieka wobec samego Boga-Jahwe oraz prawd przez Niego objawionych². Stąd też dzieje Izraela, narodu wybranego przez Boga na szczególnego świadka Jego obecności i opatrności były przede wszystkim historią wiary w Niego. Przyjęcie lub odrzucenie istnienia Jahwe, stało się nie tylko warunkiem egzystencji tego narodu, ale decydowało nawet o jego życiu lub śmierci³.

Jednakże wiara Starego Testamentu nie ograniczała się jedynie do przyjęcia lub odrzucenia danej prawdy lub wartości religijnej, lub nawet recepcji określonego obrazu Boga. Oznaczała coś więcej, a mianowicie sam proces wejścia w środowisko działania Boga oraz usilne staranie znalezienia tam swego miejsca. Wiązała się przez to konsekwentnie z przyjęciem postawy życiowej charakteryzującej się nieustanną relacją do Boga Jahwe, bez jednoczesnego ograniczania ludzkiej wolności oraz roli odpowiedzialności za sprawę dokonanego wyboru⁴.

Wiara w dziejach Starego Testamentu decydowała ponadto o zbawieniu lub potępieniu, życiu albo śmierci (por. Iz 28,6). Wskazują na to kolejne teksty: (Iz 1, 26) w którym jest mowa o Jeruzalem jako *Mieście Sprawiedliwości* oraz na innym miejscu, gdzie Bóg ostrzega swój naród *jeżeli nie uwierzycie, nie ostoicie się* (Iz 7,9). Jeruzalem więc, stanie się wspólnotą sprawiedliwości jedynie przez wiarę, tzn. gdy jej mieszkańcy będą żyli we właściwej relacji do Jahwe i do siebie nawzajem. Jeżeli centrum ich myślenia i działania będzie stanowił Bóg. Podobnie powiązanie prawowierności z wiarą spotykamy w (Hab 2,4): *Oto zginie ten, co jest ducha nieprawego, a sprawiedliwy żyć będzie dzięki swej wierności*⁵.

Tam gdzie Bóg się objawił, wiara jest pojmowana jako dar dla człowieka domagający się jego przyjęcia. Jednakże w pełni zrealizuje się jedynie wtedy, gdy człowiek przyjmie go w posłuszeństwie. Stąd też wiara w Boga w Starym Testamencie prawie

H. L a n g k a m m e r, *Wiara*, w: Słownik biblijny, Katowice 1989, 159.

³ H. W o l f f, *Immanuel - Das Zeichen dem widersprochen wird* (BSt 23), Neukirchen 1959, 15 n., H. L a n g k a m m e r, *Historia zbawienia*, Radom 1995, 3 nn., H. W i l d b e r g e r, *Glauben im Alten Testament*, Zeitschrift für Theologie und Kirche 65 (1968), 129-159.

⁴ A. M. L i é g é, *An den Quellen des christlichen Glauben*, w: Die katholische Glaubenswelt, Freiburg i. Br 1959, 2 nn.

E. Z e n g e r, *Glaube und Unglaube nach den biblischen Schriften*, w: Glaube und Unglaube, hg. H.J. Türk, Mainz 1971, 143; P.H. P a i s s a c, *Gott ist*, w: Die katholische Glaubenswelt, 416 nn.

zawsze utożsamiana jest z posłuszeństwem: *Pan rzekł do Abrahama: Wyjdź z twojej ziemi rodzinnej i z domu twego ojca do kraju, który ci ukażę* (Rdz 12,1). Autor listu do Hebrajczyków skomentuje ten fakt następująco: *Przez wiarę ten, którego nazwano Abrahamem, usłuchał wezwania Bożego, by wyruszyć do ziemi, którą miał objąć w posiadanie. Wyszedł nie wiedząc dokąd idzie* (Hbr 11,8). Abraham stał się w ten sposób wzorem człowieka wierzącego, nie tylko dla epoki Starego Testamentu, lecz także dla czasów Nowego Przymierza. Świadczy o tym również inny fakt z jego życia, a mianowicie gotowość do złożenia Bogu w ofierze syna Izaaka (Rdz 22; Hbr 11, 17). Wierzył bowiem nawet wbrew wszelkiej nadziei (por. Rz 4,18)⁶.

Poddając dalszej analizie teologicznej wiarę Starego Przymierza zauważamy, nowe akcenty w samym jej pojęciu i istocie u Deuteroizajasza. Realizuje się ona już poprzez szczególną formę poznania Boga, oraz przyjmowaniu nauki dotyczącej Jego Osoby (por. Iz 43, 10). W tym wypadku już samo *poznanie* staje się synonimem *wiary* i na odwrót⁷

Ostatni a zarazem najdoskonalszy stopień wiary człowieka Starego Testamentu wyraża prośba z Ps 119,66: *Naucz mię zrozumienia i umiejętności, bo ufam Twoim przykazaniom*. Tak więc, zachowanie prawa Bożego w każdym wymiarze życia ludzkiego jest najdoskonalszym elementem wiary w Jego istnienie i opatrność nad światem oraz w pełni pozwoli przygotować ludzkość na przyjście Tego, który stanie się nadoskonalszym objawieniem Boga⁸

2. Chrystocentryczny aspekt wiary Nowego Przymierza

Wiara podobnie jak w Starym tak i Nowym Testamencie jest centralnym pojęciem określającym relację człowieka do objawionego w sposób historyczny Boga-Zbawiciela. Chcąc określić jej istotę, posługiwano się najczęściej pojęciem *pistis*⁹

W Nowym Testamencie wiara znajduje się w nieustannej relacji do Osoby i dzieła Odkupiciela, Jezusa Chrystusa¹⁰ Oznacza przyjęcie w posłuszeństwie Jego Ewangelii,

⁶ G. van Rad, *Die Anrechnung des Glaubens zur Gerechtigkeit*, w: t e n z e, *Gesammelte Studien zum Alten Testament*, München 1958, 130-135; S. W y p y c h, *Księga Rodzaju*, w: *Wstęp do Starego Testamentu*, red. L. Stachowiak, Poznań 1990, 98; A. S. van der W o u d e, *Der Gerechte wird durch seine Treue Leben*, w: *Studia biblica et semitica*, Wageningen 1966, 367-375.

⁷ C. S t u h l m ü l l e r, *Creative Redemption in Deutero-Isaich*, Roma 1970, 52 nn.

⁸ E. L i p i ń s k i, *Les Psaumes de la royauté de Yahwé*, *Orientalia et Biblica Lovaniensia* 4(1962), 133-272; A. D e i s s l e r, *Psalm 119 (118) und seine Theologie*, München 1955, 287; W i l d b e r g e r, art. cyt., 157

⁹ L a n g k a m m e r, *Wiara*, 159 n.

¹⁰ Cz. B a r t n i k, *Chrystus jako sens historii*, Wrocław 1987, 35-37; A. V ö g t l e, *Der Einzelne und die Gemeinschaft in der Stufenfolge der Christus-Offenbarung*, w: *Sentire Ecclesiam*, wyd. J. Daniélou - H. Vorgrimler, Freiburg 1961, 65-88; O. S e m m e l r o t h, *Der Verlust des personalen in der Theologie und die bedeutung seiner Wiedergewinnung*, w: *Gott in der Welt*, wyd. J.H. Metz, Freiburg i. Br. 1964, 329 n; S.L. S z a f r a ń s k i, *Kairologia*, Lublin 1990, 34 nn.

poddanie się działaniu Bożej mocy, przemieniającej świat i człowieka¹¹ Przykładem mogą nam służyć słowa setnika z Kafarnaum skierowane do Jezusa: *Panie nie jestem godzien, abyś wszedł pod dach mój, ale powiedz tylko słowo, a mój sługa odzyska zdrowie* (Mt 8,8)¹² W obliczu cierpienia, doświadczenia ludzkiej bezsilności, wobec choroby a jednocześnie wiary w moc Jezusa kładą przed Nim człowieka sparaliżowanego (Mk 9,27nn). Prosi o uzdrowienie trędowaty (Mk 1,40). Niewidomy człowiek spotkany na drodze, pragnie by Jezus przywrócił mu wzrok (Mt 9,27nn). O wierze człowieka w nadprzyrodzoną moc Jezusa nad żywiołami przyrody, a nawet nad faktem ludzkiej śmierci świadczy również zachowanie się uczniów w czasie burzy na morzu (por. Mk 4, 35) lub przełożonego synagogi na wieść o śmierci swej córki (Mk 5, 35 n.)¹³

Nowym elementem charakterystycznym dla Nowego Testamentu było powiązanie wiary jako wartości prowadzącej do ostatecznej przemiany dla dobra i decydującej jednocześnie o zbawieniu człowieka w czasie rychłego nadejścia Królestwa Niebieskiego: *Gdy Jan został uwięziony, Jezus przyszedł do Galilei i głosił Ewangelię Bożą. Mówił: Czas się wypełnił i bliskie jest królestwo Boże. Nawracajcie się i wierzcie w Ewangelię* (Mk 1,14n)¹⁴

W sposób ostateczny zaś zbawienne działanie wiary człowieka wyrażone zostało przez samego Jezusa: *wszystko jest możliwe dla tego, kto wierzy* (Mk 9,23), i na innym miejscu *kto uwierzy i przyjmie chrzest będzie zbawiony; a kto nie wierzy, będzie potępiony* (Mk 16,16).

Aspekt eschatologiczny wiary, szczególnie charakterystyczny dla dziejów Nowego Przymierza, objawił się w historiozbawczym akcie męki, śmierci i zmartwychwstania Odkupiciela. Wyrażała się ona przede wszystkim w radosnym stwierdzeniu pierwszych świadków wielkanocnego poranka: *powstał, nie ma Go tu* (Mk 16,6). Chrystus zmartwychwstaje przede wszystkim jako Odkupiciel człowieka, ale również jako Ten, który ukazał sens wiary w Boga. Dzieje Apostolskie relacjonują, że pierwszych chrześcijan nazywano wspólnotą wierzących (por. Dz 2,44).

Wiara w zmartwychwstałego Pana jest wartością z której czerpią inne, jak np. miłość, siła przemiany, zdolność naśladowania Chrystusa itp. Celem na przykład napisania Ewangelii jako Dobrej Nowiny jest *abyście wierzyli, że Jezus jest Mesjaszem, Synem Bożym, i abyście wierząc mieli życie w imię Jego* (J 20,31), aby pozostali posłuszni Jego Słowu (Dz 6,7), wierni swemu posłannictwu (por. Ap 2,13), aby wytrwali w wierze, miłości i uświęceniu (por. 1 Tm 2,15) oraz byli cierpliwi w oczekiwaniu na spełnienie się tej rzeczywistości, która na ziemi jest przedmiotem ich

¹¹ Por. F. M a l m b e r g, *Die mittelbar-unmittelbare Verbindung mit Gott im Dogmenglauben*, w: *Gott in Welt*, 97 n.

¹² G. B o r n k a m m, *Jesus von Nazareth*, Stuttgart 1960, 119 n.

¹³ E. S z y m a n e k, *Wykład Pisma Świętego Nowego Testamentu*, Poznań 1990, 30 nn; W Ł y d k a, *Humanizm tajemnicy zbawienia*, *Ateneum Kapłańskie* 96(1981), 213 n.

¹⁴ Tamże; W P a n n e n b e r g, *Grundzüge der Christologie*, Gütersloh 1964, 32 nn.

wiary, a po śmierci będzie radością (Rz 3,25; Ga 5,22)¹⁵ Wiara stała się w ten sposób wartością łączącą Kościół we wspólnotę, gdzie wciąż odnawia się i aktualizuje tajemnica naszego odkupienia, aż do spełnienia się pełni eschatologicznej życia człowieka.

3. Eklezjalny wymiar wiary człowieka

Ostatni akt historycznej obecności Chrystusa Zmartwychwstałego na ziemi jakim było Jego Wniebowstąpienie sprawił, że prawda Boża w sposób najdoskonalszy objawiona przez Odkupiciela, przekazana została Apostołom, a przez nich całej wspólnocie Chrystusowego Kościoła¹⁶

Kościół jest Matką wiary. Z jego wspólnoty bierze początek wiara pojedynczego człowieka. Poprzez swój Urząd Nauczycielski, Kościół stanowi nieomylną normę wiary dla wszystkich wierzących¹⁷ Jest darem a zarazem zobowiązaniem pojedynczych jego członków¹⁸ Darem dlatego, ponieważ jest *Kościółem Boga żywego, filarem i podporą prawdy* (1 Tm 3,15). Zachowani jesteśmy przez to od niebezpieczeństwa błędnego tłumaczenia Słowa Bożego. Zobowiązaniem ponieważ istota naszego świadectwa o Bogu, opiera się na nieustannej relacji w posłuszeństwie do autorytetu nauki Kościoła. Zapewnia to jednocześnie autentyczność świadectwa wiary człowieka. Jako owoc działania rozumu i woli, wiara wpływa w sposób istotny na kształt życia człowieka: *Tak też i wiara, jeśli nie byłaby połączona z uczynkami, martwa jest sama w sobie. Ale może ktoś powiedzieć: Ty masz wiarę, a ja spełniam uczynki. Pokaż mi wiarę swoją bez uczynków, to ja ci pokażę wiarę ze swoich uczynków. Wierzysz, że jest jeden Bóg? Słusznie czynisz – lecz także i złe duchy wierzą i drżą* (Jk 2,17-19). Podobnie i Jezus kończąc Kazanie na Górze przestrzega, że *nie każdy, który Mi mówi: "Panie, Panie!", wejdzie do królestwa niebieskiego, lecz ten kto spełnia wolę mojego Ojca, który jest w niebie* (Mt 7,21)¹⁹

Wiara człowieka jest nie tylko świadectwem w miłości o Bogu, lecz jest też świadectwem samego Boga - Prawdy odwiecznej, ponieważ *jeśli przyjmujemy świadectwo ludzi to świadectwo Boże jest większe* (1 J 5,9). Wiara jest w swego rodzaju pewnością. Jednakże w różnych okresach życia człowieka pewność ta zostaje nieraz

¹⁵ E. Schillebeeckx, *Die Heiligung des Namens Gottes durch die Menschenliebe Jesu des Christus*, w: *Gott in der Welt*, 82 nn.

¹⁶ J. Feiner, *Kirche und Heilsgeschichte*, w: *Gott in der Welt*, 317-345; B. Häring, *Das Geheimnis der Kirche im Spiegelbilde christlicher Moral*, w: tamże, 202 nn.

¹⁷ K. Rahner, *Heilige Schrift und Tradition*, w: tenże, *Schriften zum Theologie IV, Einsiedeln* 1965, 132; A. Dulles, *The contemporary magisterium*, *Theology* 17(1969), 299-711, M. Schmaus, *Der Glaube der Kirche*, München 1969, I, 167; St. C. Napiórkowski, *Jak uprawiać teologię?*, Wrocław 1994, 141-156; T. Gogolewski, *Żywe Magisterium w aktualnej świadomości Kościoła*, *Coll. Theol.* 37(1967) f. 4, 83-96; K. Steck, *Der römische Lehramt und die Heilige Schrift*, München 1963, 5-8.

¹⁸ Szafrąński, dz. cyt., 91 nn.

¹⁹ Langkammer, *Historia zbawienia*, 11 nn.

zachwiana. Wówczas mamy do czynienia z tzw. kryzysami wiary. Ze strony psychologicznej jest to zjawisko całkiem normalne, ponieważ wiara nie sprawia takiej stałości w człowieku, która zdołałaby pokonać wszelkie próby i trudności. Sama zaś łaska dana przez Boga, nie zmusza człowieka do wiary, lecz czyni go w pełni wolnym do jej przyjęcia. Nie możemy ponadto określać kryzysem wiary, stany niepewności towarzyszące życiu religijnemu człowieka, jak np. czy dana prawda wiary rzeczywiście została przez Boga objawiona? Obawy mogą budzić również sposoby i zakres pojmowania przez człowieka danych prawd religijnych, szczególnie dotyczące życia w jego wymiarze eschatologicznym. Wszystkie jednak trudności, które spotykają człowieka na drodze wiary są do przezwyciężenia, jeżeli wpieryw szukamy ich rozwiązania na drodze rozumowania teologicznego, popartego modlitwą i konstruktywnym dialogiem w środowisku Kościoła w świadomości, że Bóg na tyle się daje człowiekowi poznać, aby zawsze mógł w Niego wierzyć. *Wszystko bowiem, co z Boga zrodzone, zwycięża świat; tym właśnie zwycięstwem, które zwyciężyło świat, jest nasza wiara* (1 J 5,4).

Wiara człowieka łączy się istotowo z nadzieją i miłością. Składa się na to fakt że, treść Bożego objawienia sprowadza się zasadniczo do zapowiedzi. Wtedy dopiero w pełni przyjmujemy Słowo Boże, gdy uwierzmy w to wszystko, co zostało nam zapowiedziane: *Wiara zaś jest poręką tych dóbr, których się spodziewamy, dowodem tych rzeczywistości, których nie widzimy* (Hbr 11,1). Następnym powodem ścisłego powiązania wiary i nadziei jest prawda o jedynie częściowym poznaniu przez umysł ludzki Bożych Tajemnic: *po części bowiem tylko poznajemy i po części prorokujemy... Teraz widzimy jakby w zwierciadle, niejasno...* (1 Kor 13,9.12).

Zauważamy więc, że wiara jest pierwszą wartością na drodze człowieka do poznania Boga. Istotą swą sięga najważniejszych prawd zbawczych. Na codzien zaś wyraża się w przyjęciu konkretnych postaw człowieka wynikających z tajemnicy objawienia się Boga w świecie.

4. Formacja kapłańska a wiara według "Pastores dabo vobis"

Aspekt biblijny jak i wybitnie eklezjalny, daje rzetelne podstawy, aby w oparciu o wyszczególnione najważniejsze aspekty wiary człowieka, uwypuklić również ich aktualność i zastosowanie do życia w formacji kapłańskiej. Szczególnym dowodem, głosu Kościoła czasów nam współczesnych na sprawę formacji kandydatów do kapłaństwa w duchu wiary jest posynodalna adhortacja apostolska Ojca Świętego J a n a P a w ł a II "Pastores dabo vobis" (PdV).

W rozdziale V tego dokumentu, poświęconego właśnie sprawie formacji, Jan Paweł II wskazując poprzez pryzmat wiary na fundamentalne powiązanie formacji ludzkiej z formacją kapłańską stwierdza:

bez odpowiedniej formacji ludzkiej cała formacja kapłańska byłaby pozbawiona swego niezbędnego fundamentu. To stwierdzenie Ojców Synodalnych wyraża nie tylko postulat rozumu, potwierdzony przez doświadczenie, lecz jest wymogiem, który znajduje najgłębszą motywację w samej naturze kapłana i jego posługi. Kapłan powołany do tego, by być żywym obrazem Jezusa Chrystusa Głowy i Pasterza Kościoła, powinien starać się odtworzyć w sobie, w miarę możliwości, ludzką doskonałość jaśniejącą w Synu Bożym, który stał się człowiekiem, ujawniającą się szczególnie wyraziście w Jego postawie wobec innych, tak jak ukazują to Ewangelisti (PdV 43).

Dojrzała więc postawa ludzka, stanowi punkt wyjścia formacji kapłańskiej.

Analizując dalej tę wielce istotną treść formacji duchowej, która stanowi znaczną część w przygotowaniu do kapłaństwa Ojciec św. powołując się na dekret "Optatam totius" uczy:

Formacja duchowa /.../ powinna być tak prowadzona, aby alumni nauczyli się żyć w zażyłej i nieustannej łączności z Ojcem przez Syna Jego Jezusa Chrystusa w Duchu Świętym. Mając przez święcenia upodobnić się do Chrystusa-Kapłana, niech także trybem całego życia przyzwyczajają się przylgnąć do Niego najserdeczniej jako przyjaciele(PdV 45).

Zauważamy więc w papieskiej formacji kapłańskiej niezbędną biblijnego otwarcia się w wierze na Boga i przylgnięcia do Jego świętych tajemnic. Prowadzi to w konsekwencji do wkroczenia na drogę radykalnej odnowy życia wewnętrznego oraz pełnego miłości wsłuchiwanie się w głos Boga.

Dynamiczny charakter tajemnicy odkupienia domaga się również i w tym wymiarze odpowiedzi w wierze. Podejmując to zagadnienie, stwierdza Jan Paweł II:

pierwszą i podstawową formą odpowiedzi na Słowo jest modlitwa, która bez wątpienia stanowi naczelną wartość i nakaz formacji duchowej. Formacja ta powinna prowadzić przyszłych kapłanów do poznania i doświadczenia autentycznego sensu modlitwy chrześcijańskiej, zgodnie z którym jest ona żywym i osobowym spotkaniem z Ojcem, przez Jednorodzonego Syna pod działaniem Ducha Świętego, dialogiem włączonym w synowską rozmowę, jaką Jezus prowadzi z Ojcem(PdV 47).

Szczytem chrześcijańskiego życia w wierze, a tym samym formacji kapłańskiej jest Eucharystia. Dlatego też kolejnym elementem wiary jest pobożność liturgiczna, a szczególnie eucharystyczna jako znak wspólnoty z Bogiem Odkupicielem, a także jako sakrament jednoczący ludzkość w miłości²⁰ Stąd dalej pisze Papież:

Potrzeba zatem, by seminarzyści każdego dnia uczestniczyli w Eucharystii i by to codzienne sprawowanie sakramentu stało się później regułą ich kapłańskiego życia. Należy ponadto tak ich wychować, aby Eucharystia była dla nich najważniejszym wydarzeniem dnia, by umieli w niej aktywnie uczestniczyć, nie ograniczając się nigdy do samej rutyny. Na koniec, trzeba kształtować u kandydatów do kapłaństwa wewnętrzne postawy, dla których oparciem jest Eucharystia: wdzięczność za dobrodziejstwa otrzymane z góry, jako że Eucharystia oznacza ofiarę dziękczynną; postawę ofiarności, która każe łączyć własną, osobistą ofiarę z eucharystyczną ofiarą Chrystusa; miłość, umacnianą przez sakrament, który jest znakiem jedności i dzielenia się z innymi; pragnienie kontemplacji i adoracji Chrystusa realnie obecnego pod eucharystycznymi postaciami (PdV 47).

Na mocy Tajemnicy Jezusa Chrystusa i szczególnego wybraństwa człowieka, życie kapłana stało się nierozzerwalnie związane z sakramentem Eucharystii, szczytowym znakiem posłannictwa Jezusa Chrystusa na ziemi, z którym wiążą się jednocześnie naistotniejsze wartości kapłaństwa Nowego Przymierza. Stąd też w ofierze Chrystusa, a tym samym w Eucharystii, życie kapłana osiąga swój szczyt, definiując jednocześnie istotę kapłaństwa Chrystusowego. Człowiek, który stał się szczególnym spadkobiercą tej Tajemnicy, uczestnicząc w kapłaństwie hierarchicznym staje się w myśl słów Chrystusa, rzeczywistym przyjacielem Boga²¹

²⁰ W H r y n i e w i c z, *Nasza pascha z Chrystusem*, Lublin 1987, 387 nn; F. X. D u r r w e l l, *L'Eucharistie, sacrament pascal*, Paris 1981, 29 nn; L. S z a f r a n s k i, *Teologia liturgii eucharystycznej*, Lublin 1978, 141 nn; S. M a r s i l i, *Teologia della celebrazione dell' Eucharistia*, w: *Anamnesis. Introduzione storico-teologica alla Liturgia*, Casale Monferrato 1983, III/2, 11-184.

²¹ O. M ü l l e r, *Die Eucharistie als Mahlopfer und Opfermahl*, w: *Gott in Welt*, 21 nn.

Eucharystia jest również największym wyrazem kultu jaki człowiek składa Bogu. Źródło jej bowiem wypływa z największej Ofiary Odkupiciela, Jezusa Chrystusa. To powtarzane ofiarowanie się Chrystusa, Bogu Ojcu, posiada swoją najdoskonalszą motywację w Jego zbawczej miłości do końca.

Kościół Chrystusowy nowego Adwentu jest wspólnotą Eucharystii i Pokuty. Sakramenty te bowiem, są nie tylko znakiem obecności Boga, ale stanowią dla człowieka szczególną wartość przybliżania się do tej Miłości, która zwyciężyła grzech i śmierć, czyniąc z człowieka *nowe stworzenie*. Stąd też kolejnym, niezbędnym elementem w formacji kapłańskiej jest ponowne odkrycie piękna i radości płynącej z doświadczenia Bożej miłości i miłosierdzia w sakramencie pokuty i przebaczenia. Jest on według Papieża najlepszym środkiem z którego *wypływa sens ascezy i wewnętrznej dyscypliny, duch ofiary i wyrzeczenia, zgoda na przyjęcie trudów i krzyża*(PdV 48).

Podobnie jak istotą Eucharystii jest przemiana chleba i wina w Ciało i Krew Chrystusa Odkupiciela, tak również niejednokrotnie prowadzi ona w konsekwencji do przemiany ludzkich serc i umysłów na drogę prawdziwego Dobra, wpływającego z odwiecznej miłości Boga do człowieka. Już sam ryt Eucharystii jest znakiem szczególnej łączności Kościoła z Tym, który będąc najdoskonalszym objawieniem miłości Ojca, pragnie zjednoczyć się z każdym człowiekiem, a szczególnie z tymi wszystkimi, którzy w szczególny sposób są szafarzami Jego świętych tajemnic.

Autentyczne życie wiary płynące z zażyłości obcowania z Bogiem, stanowi podstawę świadectwa o Chrystusie Słudze i Odkupicielu, w spotkaniu z drugim człowiekiem. Rozważając te prawdy Jan Paweł II uczy, że

w perspektywie miłości, która polega na dawaniu siebie, należyne miejsce w formacji duchowej przyszłego kapłana zajmuje wychowanie do postuszeństwa, do celibatu i do ubóstwa. Taki jest sens wezwania Soboru: "Alumni winni doskonale rozumieć, że poświęcają się całkowicie na służbę Bogu oraz posługę duszpasterską. Ze szczególną troskliwością należy ich wychowywać w postuszeństwie kapłańskim, w sposobie ubożego życia i w duchu wyrzeczenia się, aby także z tego, co jest dozwolone, ale nie przystoi, ochoczo umieli zrezygnować i przyzwyczajali się upodabniać do ukrzyżowanego Chrystusa(PdV 49).

Aby jednak w pełni zrozumieć głębię swego posłannictwa, oprócz formacji naukowej i intelektualnej, u której podstaw znajduje się nauka filozofii oraz studium świętej teologii musi nieustannie rozwijać się wiara człowieka. Stwierdza Ojciec św.:

wiara która jest punktem wyjścia i ku której zmierza teologia, ustanawia osobiście więź między wierzącym a Jezusem Chrystusem w Kościele, stąd również teologia ma wewnętrzne konotacje chrystologiczne i kościelne, które kandydat do kapłaństwa powinien świadomie przyjąć, nie tylko w tym, co dotyczy jego posługi pasterskiej. Wiara jeśli jest przyjęciem Słowa Bożego, skłania wierzącego do wypowiedzenia bezwarunkowego "tak" wobec Jezusa Chrystusa, pełnego i ostatecznego Słowa, które Bóg skierował do świata (por Hbr 1,1 nn.) Dlatego istotą refleksji teologicznej jest przyłgnięcie do Jezusa Chrystusa, Mądrości Bożej. Można powiedzieć, że sama dojrzała refleksja jest uczestniczeniem w "zamyśle" Chrystusa (por 1 Kor 2, 16), które przybiera ludzką formę wiedzy (scientia fidei). Jednocześnie wiara włącza wierzącego w Kościół i czyni go uczestnikiem życia Kościoła jako wspólnoty wiary. Dlatego też ma wymiar eklezjalny, ponieważ jest dojrzałą refleksją nad wiarą Kościoła, prowadzoną przez teologa będącego członkiem Kościoła(PdV 53).

Wiara więc jest nie tylko wartością prowadzącą przyszłych kapłanów do zbliżenia się w oparciu o teologię do głębszego poznania prawd Bożych, lecz pomaga im jeszcze bardziej doświadczyć eklezjalnego wymiaru ich posługiwania.

Na zakończenie niniejszego zagadnienia należy podkreślić, że analiza biblijnego i eklezjologicznego wymiaru wiary dowiodła, że stanowi on fundament wszelkiej formacji chrześcijańskiej, a tym bardziej do stanu kapłańskiego. Podstawą bowiem wszelkiego świadectwa o Chrystusie Zbawcy i Odkupicielu jest żywa łączność człowieka z Jego Osobą, przejawiająca się w modlitwie i kontemplacji, w życiu liturgicznym Kościoła, którego szczytem jest Eucharystia. Jedynie postawa pełnego otwarcia się na Boga oraz głębokiego przeżywania Jego tajemnicy w wierze, gwarantuje autentyczność naszego świadectwa o Nim. Jednak nieustannie powinna towarzyszyć nam świadomość, że wraz z podjęciem problemu wiary w formacji do kapłaństwa, dotykamy jednego z najbardziej intymnych pokładów przeżywania wartości nadprzyrodzonych i ziemskich człowieka. Sprawą zaś decydującą o ostatecznym kształcie jego życia wiary jest codzienny wybór Tajemnicy Objawionej, który zawsze pozostanie owocem współpracy z łaską Bożą i dobrowolnym aktem oddania w nadziei i miłości.